

El futur d'Andorra i el seu entorn pirinenc en la Unió Europea

Antoni POL i SOLÉ - Joan GANYET i SOLÉ

La fronterització pirinenca

Els Pirineus han estat tradicionalment uns espais o territoris amb personalitat pròpia.

Des de sempre, els seus pobladors han ocupat i interactuat en els dos vessants de la carena muntanyosa, com ho mostren encara clarament els seus dos extrems, en els casos català i basc, i en temps més reculats els vascons. Fins i tot en la seva part central, on les cultures i pobles han estat més d'aiguabarreig, han mantingut estretes relacions amb un costat o l'altre (lies i patzeries del tractat de 1513) o com ha estat el cas andorrà, amb dos Coprínceps, un a cada vessant.

De ser territoris de frontera han passat a ser línies de frontera incorporant la frontera en el seu territori. De ser territoris amb unitats àmplies i conegudes han passat a ser territoris amb unitats avui disgregades i desconegudes.

L'evolució històrica dels estats francès i espanyol ha fet que aquesta realitat actual pirinenca disgregada i aïllada, dels seus territoris, s'hagi fet cada cop més present i estesa.

En són fites alhora eferents, causals i conseqüents, el tractat dels Pirineus (el 1659), la finalització del conflicte o guerra de Successió a Espanya (el 1714) i els tractats de Baiona, que establiren la frontera entre Espanya i França (1856 -1868).

Per a Andorra, a aquests tancaments, hi cal afegir l'intercanvi de cartes pel pas de mercaderies entre el síndic general Guillem d'Areny i Plandolit i els ministres del Regne d'Espanya (1866) i la República Francesa (1867), relacionades indirectament amb els tractats de Baiona; l'Acord duaner amb la Comunitat Econòmica Europea (1989), el reconeixement com a estat de dret, el 1993, i l'Acord de cooperació amb la Unió Europea (2005).

L'evolució històrica, en relació amb l'ocupació del territori els darrers cent anys, també ha provocat una fronterització per marginació en clau estatal, en haver estat afectada pel despoblament dirigit per dos factors. Cap a l'entorn més dinàmic, i alhora pròxim i interior, és a dir cap a les ciutats més pròximes i a les zones industrials, d'un costat i en un primer moment. I cap a l'exterior, o als punts més centrals i actius del continent europeu davant el projecte comú de construcció d'una nova realitat supraestatal com la Unió Europea, darrerament.

Les relacions entre Andorra i la Unió Europea

L'evolució de les relacions d'Andorra amb Europa ha anat, gradualment, posant èmfasi en l'interès, per a tots, del desenvolupament conjunt d'Andorra i el seu entorn pirinenc.

L'acord amb la Comunitat Econòmica Europea rubricat a Brussel·les el 1989 i aprovat pel Consell General el 1990 va deixar escrit, en els primers paràgrafs (els subratllats són afegits):

"Amb la voluntat d'establir, per a llurs relacions comercials, un règim que substitueixi els règims nacionals actualment en vigor i que respecti l'**especificitat** de la situació del Principat d'Andorra;

Considerant que **amb motiu dels factors geogràfics històrics i socioeconòmics, la situació excepcional del Principat d'Andorra justifica un règim particular, sobretot en matèria de franquícies dels drets a la importació ...**".

Al final de l'any 2003 la Conferència intergovernamental de la UE va acceptar d'afegir la Declaració 11, annexa a l'Article I-57 (Títol VIII – "De la Unió i el seu entorn pròxim") del Tractat Constitucional de la UE, amb el següent text, a demanda andorrana: "**La unió tindrà en compte la situació particular dels estats de reduïda dimensió territorial que hi mantenen relacions específiques de proximitat**".

Aquest punt permet als estats petits com els microestats europeus fer valdre les seves especificitats o situacions particulars en el cas de negociacions d'acords d'associació o altres. L'Acord de cooperació entre el Principat d'Andorra i la Unió Europea del 2005, en l'àmbit de cooperació relatiu al medi ambient (article 2) diu: "...Amb aquest objectiu s'esforcen a **assegurar alhora la salvaguarda del medi ambient pirinenc i el desenvolupament econòmic**. Les parts cooperen, en un **esperit de coresponsabilitat, en la solució de problemes mediambientals als quals s'enfronten el Principat d'Andorra i les regions pirinenques de la Comunitat Europea**. També tenen en compte que certs problemes, **com ara els dels residus, estan vinculats a la circulació de béns i persones entre els seus territoris respectius...**"

En relació amb la cooperació en comunicació, informació i cultura (article 3) es diu: "...Aquestes accions poden prendre, entre d'altres, les formes següents:

(...) – **la conservació del patrimoni arquitectònic andorrà i pirinenc ...**

– **la preservació i la promoció del patrimoni cultural andorrà i pirinenc, ...**

– **l'establiment de programes de recerca de caràcter transfronterer en els àmbits de la història, l'art i les llengües.**"

Quant a la cooperació en xarxes transeuropees i transports (article 6) es diu: "**Les parts contractants es comprometen a desenvolupar la seva cooperació en l'àmbit de les xarxes transeuropees que concerneixen els transports, l'energia i les telecomunicacions, i també en l'àmbit del transport en general**. Aquesta cooperació té com a objectiu, entre altres, **promoure l'estudi de projectes d'interès comú respectuosos amb el medi ambient pirinenc.**"

En política regional (article 7) es diu: "Les parts contractants, de conformitat amb la seva legislació respectiva, **convenen reforçar la seva cooperació regional**, inscrivint-se en l'esperit de la política de **cooperació transfronterera, transnacional i interregional** de la Comunitat Europea.

Amb aquesta finalitat, es preveuen les vies d'acció següents:

– l'estudi d'un enfocament concertat per al **desenvolupament de les regions situades a la**

frontera entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea amb la finalitat de promoure una política de l'espai pirinenc anàloga a la política de l'espai alpi. En aquest esperit, la Comunitat Europea proposarà al Principat d'Andorra associar-se a programes futurs del tipus Interreg en les mateixes condicions que d'altres països tercers;

- l'organització de visites, intercanvis de funcionaris o d'experts, amb vista a explorar les possibilitats de cooperació;
- l'establiment d'una **cooperació en l'àmbit de la política de la muntanya**, inspirant-se en la política comunitària que té com objectiu assegurar **la continuïtat i la sostenibilitat de les explotacions agrícoles, el desenvolupament econòmic i la preservació de l'espai natural.**"

La recuperació de la relació entre els territoris pirinencs

La lliure circulació de persones, mercaderies, capitals i serveis són els principals objectius a assolir per la Unió Europea dins del seu territori i dins d'Europa.

La dificultat per assolir-los dins mateix dels propis territoris, després de 60 anys de posar en marxa el projecte de la Unió Europea, mostra que, si bé els objectius són bons i cal preservar-los, que es tardi més o menys a aconseguir-los no és l'important si la seva persecució no s'atura o tira enrere i s'avança en direcció a ells.

Andorra no pot incorporar de cop, ni avui ni demà, la lliure circulació dels 500 milions de ciutadans de la UE o dels seus treballadors, ni la Unió Europea pot deixar de perseguir el compromís de l'assoliment dels seus principis en el futur.

Les negociacions en curs per a l'establiment d'un acord d'associació que estableixi un nou marc de relacions entre Andorra i la Unió Europea són una oportunitat històrica, nova i excepcional, per a Andorra i el seu entorn atesa la condició d'estat d'Andorra i la seva incardinació plena en el pla econòmic dins dels Pirineus abans de fer-ho de ple dins la Unió Europea.

Andorra i la UE poden contribuir de forma clara a la creació d'un pol de desenvolupament social i econòmic al Pirineu, a mig camí entre Tolosa i Barcelona, desenvolupant l'alta muntanya del migdia d'Europa.

La creació d'una àrea econòmica de desenvolupament especial Pirineus-Andorra, formada per l'Alt Urgell, la baixa i l'alta Cerdanya, el Pallars Sobirà i els cantons de l'Arieja, Sallagosa, Vicdessos, les Cabannes, Ax-les-Thermes, Tarascon-sur-Ariège, Lavelanet, Querigut, Foix-rural i Foix-ville, i Andorra, per precisar i justificar en una primera etapa i comptant amb la prèvia i lliure voluntat dels territoris a incorporar-s'hi, agruparia uns 183.000 habitants en uns 6.263 km² aproximadament.

Si aquest projecte té sentit i és proposable avui és perquè se sosté en 13 punts evidents:

1. La Unió Europea es fonamenta a compartir i posar en comú, primer, els ciutadans i els territoris que es toquen, per avançar plegats cap a noves realitats. I poder fer així front als reptes de la globalització des de la cohesió dins de casa. Andorra intercepta involuntàriament una situació de frontera europea pirinenca entre estats de la UE que pot reconduir-se.
2. Posar en relació Andorra i el seu entorn geogràfic pirinenc és tenir present la memòria històrica d'aquests territoris i recuperar uns lligams que sempre havien existit i que només el tractat dels Pirineus el 1659, la guerra de Successió el 1714 i el reconeixement internacional d'Andorra com a estat el 1993 han anat desdibuixant.

3. La singularitat d'esdevenir Andorra estat de dret reconegut internacionalment aporta, d'ençà fa 23 anys, una oportunitat històrica de desenvolupament nou per al país i el seu entorn que no hi ha estat mai abans.
4. Una necessitat compartida. Andorra és conscient que necessita el seu entorn i aquest té una possibilitat de participar en la generació d'una nova àrea de desenvolupament *in situ* que li possibilita la proximitat d'Andorra. Junts, perquè es complementen, els territoris poden fer front millor als nous reptes de dinamització local i regional. Ambdós necessiten millorar les seves economies d'escala.
5. La grandària és important. Amb la globalització hi ha uns processos d'agrupació i fusió cada cop més grans. Fusionar-se econòmicament amb els territoris veïns és el camí, però no només de fet, sinó també de dret. I així poder fer front als reptes estatals, continentals i globals.
6. Els conceptes de sobirania i estat varien en el temps. Cal evolucionar. Iniciar una obertura econòmica plena amb el món exigeix fer-la també, més acuradament, amb l'entorn immediat. És evolucionar i assajar noves relacions que seran vitals en el futur.
7. Una sortida als models de creixement respectius. La incorporació dels veïns en les economies pròpies evitarà creixements urbanístics desassenyats i incoherents i farà més sostenibles tots els models, ja que podran comptar amb la complementarietat real i legal dels veïns.
8. Per progressar cal saber assumir més complexitat. Multiplicar el territori per més de deu i per gairebé 2,5 la població configura unes noves bases que permeten noves complexitats, en segons quines àrees, que permetran nous desenvolupaments.
9. Una zona d'influència regional. Aquesta nova microregió econòmica, a més de consolidar-se i cohesionar-se dins seu, jugarà també un rol dinamitzador al seu entorn en el futur.
10. Conjunció econòmica gradual amb la Unió Europea. Atesos la mida i el volum d'Andorra, l'acord d'associació amb la UE ha de plantejar-se des d'una conjunció gradual en els principis d'intercanvi que postula la UE, precisament justificada per la dissimetria de les capacitats i potencialitats de les dues realitats.
11. Una estratègia de compromís en la negociació, que fa participar i corresponsabilitzar Andorra del desenvolupament econòmic del seu entorn i dona nou sentit a l'existència dels microestats dins la UE, en fer-se copartípics, singulars i puntuals del desenvolupament europeu.
12. L'entorn geogràfic d'Andorra és, doncs, una especificitat, històrica, social, institucional i econòmica que cal tenir en compte i que ha de ser desenvolupada en el marc de l'acord d'associació amb la UE.
13. Les especificitats andorranes i el seu entorn pirinenc estan reconegudes per la Unió Europea des dels darrers 30 anys. Concretament per l'Acord duaner del 1989 i l'Acord de cooperació del 2005.

Les especificitats andorranes

Com es reconeix en els acords mencionats de 1989 i 2005, la Unió Europea, en les relacions amb els estats de reduïda dimensió territorial, tindrà en compte la seva especificitat, o situació particular amb motiu dels factors geogràfics, històrics i socioeconòmics.

Es relacionen tot seguit les especificitats més rellevants tenint en compte els factors mencionats:

1- Petitesa territorial i poblacional.

Andorra té 468 km² i 70.000 habitants, aproximadament. La Unió Europea és més de 10.680 vegades més gran en territori i més de 7.140 vegades en població.

2- País de muntanya.

Tot el territori andorrà es troba entre els 838 i els 2.942 metres d'altitud i a la part central, costat oriental dels Pirineus.

3- Història mil·lenària.

Polibi, historiador grec, cita (150 aC) els andosins en la seva oposició al pas d'Annibal pels Pirineus cap a Roma el juliol del 218 aC.

4- Copríncipat parlamentari.

Règim polític únic al món amb una durada fins avui de 739 anys, establert l'any 1278.

Copríncep episcopal, el bisbe d'Urgell, i Copríncep francès, el president de la República Francesa.

5- Entre França i Espanya.

Entre dos grans estats que el superen de més de 1.170 i 1.070 vegades en territori i més de 870 i 570 vegades en població, respectivament. Des del 1986 totalment aïllat dins la Unió Europea.

6- Equilibri territorial.

Equilibri intern d'igualtat de tots els seus territoris, com a extern, de manteniment de relacions amb els dos estats veïns.

7- Neutralitat.

No es coneixen confrontacions bèl·liques en els dos darrers mil·lennis.

8- Tolerància.

País d'acollida i també d'emigració. La població estrangera a Andorra els darrers 50 anys ha estat de més del 70% i actualment és superior al 60%.

9- Dependència exterior.

Dependència exterior econòmica, turística i energètica. País sense recursos a part d'aigua, neu i natura.

10- Llengua catalana.

Únic estat que té el català com a llengua oficial, parlat per 10 milions d'habitants, ciutadans de la Unió Europea. La població és multilingüe, amb el castellà, el francès, el portuguès i l'anglès com a altres llengües principals.

11- Drets i privilegis dels Coprínceps.

Des del 1278 fins al 1993 els Coprínceps han cedit als andorrans tota una sèrie de drets i privilegis.

12- Privilegis i franquícies de la Corona d'Aragó, França i Espanya.

Des del 1213 fins al 1895 hi ha el reconeixement documentat de privilegis i franquícies per part de la Corona d'Aragó (catalanoaragonesa), França i Espanya.

13- Acord duaner amb la Comunitat Econòmica Europea, del 1989.

Es reconeix l'especificitat andorrana i un règim especial particular per a les importacions i exportacions amb la CEE.

14- Acord de cooperació amb la Unió Europea, del 2005.

S'hi preveu el desenvolupament d'un espai pirinenc similar a l'espai alpi.

15- Transfronteritat amb l'entorn pirinenc.

Existeix una complementaritat des de fa més de dos mil anys amb l'entorn pirinenc a Andorra a 50 km al voltant, en el pla econòmic, cultural, social, religiós i polític (els dos coprínceps han residit durant segles en aquest entorn i un hi continua residint ...). L'eix Foix-Andorra-la Seu d'Urgell ha modelat el territori durant els darrers mil anys.

5. L'àrea econòmica de desenvolupament especial Pirineus Andorra

L'objectiu de la creació d'aquesta àrea econòmica de desenvolupament especial Pirineus Andorra és per concretar i precisar un espai on hauria de desenvolupar-se l'Acord de cooperació del 2005, en el qual s'enunciaven com a àmbits de cooperació possible (reordenats) els següents:

- 1) Desenvolupament econòmic.
- 2) Infraestructures.
- 3) Polítiques de muntanya.
- 4) Polítiques d'espai pirinenc.
- 5) Administracions públiques.
- 6) Medi ambient pirinenc.
- 7) Conservació del patrimoni arquitectònic.
- 8) Promoció del patrimoni cultural.
- 9) Recerca transfronterera en història, arts i llengües.

Dotze anys després d'haver-se signat l'Acord de cooperació l'impacte de les accions dutes a terme en l'espai indeterminat andorrà pirinenc ha estat baix. Tot i que cal fer-ne el balanç precís i relacionar acuradament tot allò fet en cadascun dels nou àmbits diferents enunciats, així com allò que s'està fent. I valorar i estimar la seva repercussió sobre el territori en concret. Com a incís mencionarem que la Societat Andorrana de Ciències ha participat en el quart projecte andorrà presentat dins del programa Interreg, darrere del Gallipyr-Xarxa pirenaica de galls de muntanya (departament de Patrimoni Natural), Rando-Pirineus-Xarxa de camins de muntanya del Pirineu Oriental (departament de Patrimoni Natural i comuns d'Andorra) i Geoportail-Xarxes numèriques i informàtiques d'internet als Pirineus (Servei de Telecomunicacions d'Andorra) amb el projecte Cecasals - Centre Transfronterer d'Estudis Pau Casals amb residència de la Universitat Catalana d'Estiu, UCE, a Prada de Conflent, conjuntament amb socis francesos de la Catalunya Nord i espanyols de Catalunya.

És hora de delimitar un espai concret i d'incorporar-hi un projecte, amb unes accions que el desenvolupin a curt, a mitjà i a llarg termini, i l'aportació d'uns recursos específics.

Aquesta diferenciació de l'espai és necessària per poder activar les accions en el temps i poder-les agregar i comparar per tal que en un futur proper es pugui parlar de l'espai pirinenc amb la mateixa propietat que avui es parla de l'espai alpi i fins i tot fer-ne comparacions que suposin un estímul de desenvolupament per a ambdós espais.

Per tal de fer que sigui realitat aquesta àrea econòmica de desenvolupament especial Pirineus Andorra, en un termini de 50 anys, cal anar donant contingut als àmbits enunciats. Fins que

no es trobin degudament estructurats i ampliat, en un projecte sòlid i estratègic que prevegi les etapes del curt, el mitjà i el llarg termini, les prioritats i els recursos necessaris per fer-hi front, se suggereixen unes accions per a la immediatesa i que pretenen ser espurnes per fer possible l'inici de l'articulació conscient d'aquesta nova realitat jurídica, per aquest territori concret proposat d'Andorra i el seu entorn pirinenc. I permetre així, la seva vertebració i modernització en el futur.

Accions àmbit 1. Desenvolupament econòmic

- 1.1. Lliure circulació residencial als seus ciutadans, amb 5 anys de radicació.
- 1.2. Lliure circulació empresarial a les seves empreses i professionals liberals, amb 5 anys de radicació.
- 1.3. Lliure circulació de treballadors, amb 5 anys de radicació.
- 1.4. Lliure circulació de serveis.
- 1.5. Lliure circulació de capital.
- 1.6. Caixa comuna de seguretat social.
- 1.7. Lliure accés als equipaments públics generals i comunals (sanitaris, esportius, comunals...).

Accions àmbit 2. Infraestructures

- 2.1. Connexió directa de l'aeroport Andorra-la Seu d'Urgell amb Andorra.
  - 2.2. Connexió d'heliports.
  - 2.3. Connexió de xarxes de transport públic en diferents mitjans.
  - 2.4. Connexió de xarxes d'energia.
  - 2.5. Extensió de la xarxa de telecomunicacions andorrana.
  - 2.6. Extensió de la xarxa francesa de tren, línia Foix - Andorra la Vella - la Seu d'Urgell - Puigcerdà.
  - 2.7. Connexió directa entre Andorra i la Cerdanya per túnel entre Encamp i Martinet. Connexió entre els túnels d'Envalira i Pimorent. Connexió entre Andorra i el Pallars per túnel entre la Margineda i Llavorsí.
- Protecció de les principals carreteres front als riscos naturals.

Accions àmbit 3. Polítiques de muntanya

- 3.1. Protecció i comercialització dels productes i serveis locals pirinencs.
- 3.2. Suport a denominacions d'origen conjuntes.
- 3.3. Creació de xarxa d'escoles d'agricultura, ramaderia, oficis tradicionals, comerç, hoteleria, turisme i esports.
- 3.4. Recerca i ajuts per a la innovació agrícola, ramadera i oficis tradicionals.
- 3.5. Recerca i ajuts per al desenvolupament de les economies de la neu i la natura.
- 3.6. Ajuts a la gestió d'aiguats i reserva d'aigua amb construcció de petits embassaments. A Andorra, un a cada Valira amb capacitat de 2,5 milions de m³.
- 3.7. Recerca i ajuts per a la prevenció de riscos naturals.

Accions àmbit 4. Polítiques d'espai pirinenc

- 4.1. Adequació de programes amb recursos propis Aedepa, a part dels Poctefa i altres.
- 4.2. Servei d'ocupació regional per a l'Aedepa.
- 4.3. Creació i subvenció de línies de transport públic entre les principals poblacions de l'Aedepa.
- 4.4. Associació de mitjans de protecció civil i concertació dels protocols d'actuació.
- 4.5. Associació dels mitjans de manteniment de carreteres i concertació dels protocols d'actuació.
- 4.6. Intercanvis escolars d'una setmana l'any en tots els nivells i cursos d'ensenyament primari, secundari, professional i universitari dins els centres de l'Aedepa.
- 4.7. Desenvolupament de la marca *Pirineus*.

Accions àmbit 5. Administracions públiques

- 5.1. Reducció / eliminació dels efectes duaners i fronterers.
- 5.2. Desenvolupament de la relació digital entre les administracions de l'àrea i amb els ciutadans.
- 5.3. Elaboració d'un pla estratègic per a l'Aedepa.
- 5.4. Concertació entre els tres sistemes de salut pública.
- 5.5. Desenvolupament d'accions per a la planificació i la complementarietat econòmica de l'Aedepa.
- 5.6. Foment de viviers conjunts per a emprenedors i empreses de noves tecnologies.
- 5.7. Intercanvis d'informació, col·laboracions i formació conjunta de funcionaris i altres membres de les a. p.

Accions àmbit 6. Medi ambient pirinenc

- 6.1. Col·laboració en la gestió dels residus a nivell com a mínim de l'Aedepa.
- 6.2. Concertació entre parcs naturals.
- 6.3. Gestió forestal concertada.
- 6.4. Desenvolupament vegetal i animal del territori de manera concertada.
- 6.5. Concertació de polítiques sobre l'aigua.
- 6.6. Concertació de polítiques sobre l'aire.
- 6.7. Concertació de polítiques sobre l'ús del sòl.

Accions àmbit 7. Conservació del patrimoni arquitectònic

- 7.1. Creació d'un *label* de patrimoni arquitectònic pirinenc dins l'Aedepa.
- 7.2. Ajusts a la reutilització dels edificis públics històrics amb *label* PAP.
- 7.3. Ajusts a la conservació dels edificis privats amb *label* PAP.
- 7.4. Creació d'un *label* de patrimoni urbanístic pirinenc PUP.
- 7.5. Regeneració dels pobles pirinencs abandonats.
- 7.6. Creació d'un *label* de patrimoni paisatgístic pirinenc PPP.
- 7.7. Guia del patrimoni arquitectònic PAP, urbanístic PUP i paisatgístic PPP pirinencs dins l'Aedepa.

Accions àmbit 8. Promoció del patrimoni cultural

- 8.1. Guia dels museus dins l'Aedepa.
- 8.2. Guia de les muntanyes.
- 8.3. Guia dels camins.
- 8.4. Guia de la natura.
- 8.5. Guia de la pràctica esportiva.
- 8.6. Guia del patrimoni cultural.
- 8.7. Promoció conjunta cultural.

Accions àmbit 9. Recerca transfronterera en història, arts i llengües

- 9.1. Les arrels basques, ibèriques i celtes. I els pobladors abans de la romanització.
- 9.2. Els gravats prehistòrics i l'art rupestre.
- 9.3. Evolució de l'estructura de la propietat comunal i privada del territori.
- 9.4. La casa, la producció agrícola, el bestiar i la transhumància.
- 9.5. L'explotació dels minerals (ferro....) i dels boscos.
- 9.6. L'aprofitament de l'aigua.
- 9.7. Del contraban de mercaderies i el pas de persones al turisme.

L'establiment d'una àrea econòmica de desenvolupament especial Pirineus-Andorra (Aedepa), nucleada pel Principat d'Andorra i conformada pels veïns pirinencs de França i Espanya (en total uns 183.000 habitants i uns 6.263 km²), aportaria potència territorial i demogràfica al pol econòmic andorrà, una injecció de dinamisme als veïns immediats i una singular experiència de cooperació internacional al migdia d'Europa.

No es pot dubtar que l'existència reconeguda per Andorra, França, Espanya i la UE de l'Aedepa conformarà un nou escenari de cooperació entre els pirinencs (avui decididament marginals i perifèrics) amb els dos grans pols econòmics i de serveis situats al nord i al sud del Pirineu, Tolosa i Barcelona. El Pirineu guanyarà en consistència i alhora capacitat de vertebració del territori, que té alhora vocació d'unió d'aquests dos grans pols.

Els objectius bàsics per a la creació de l'Aedepa són, entre altres també, enaltir els valors ecològics i paisatgístics, que constitueixen la més decisiva aportació del Pirineu al conjunt dels valors europeus; la superació de les barreres físiques i mentals que avui encara limiten la interrelació social i l'activitat econòmica, amb una significativa millora de les infraestructures estratègiques i la universalització de la banda ampla; l'aposta per una educació específica: a una àrea especial li correspon una educació *ad hoc*; ciutats i valls en xarxa; i el foment de la internacionalització.

El salt d'escala aportat per la creació de l'Aedepa significarà també una oportunitat única per repensar el model de societat, basat gairebé exclusivament en el creixement econòmic i la quantitat, i encetar un viratge cap a la qualitat en tots els àmbits de la vida col·lectiva. El veterà economista, pensador i novel·lista José Luís Sampedro deia que a les tres paraules que ara ho dominen tot, imposades per la fèrria dictadura dels mercats –*productivitat, competitivitat i innovació*– calia contraposar-ne tres més pel mateix ordre: *vitalitat, cooperació i creació*. I hi afegia: "El gaudi de la vida no és qüestió de quantitat, sinó de sensibilitat, intensitat i

compenetració." Tres mots plens de significat que poden inspirar la nova etapa del Pirineu. Sensibilitat en els plantejaments socials i en l'ordenació del territori. Intensitat en la recerca de la qualitat en els serveis a les persones i en la producció de béns industrials i turístics. I compenetració entre l'home i la natura.

La Unió Europea per a molts ha estat i continua sent un projecte utòpic, com ho pot ser avui l'Aedepa. Però com va dir Òscar Wilde, "no val la pena mirar un mapa del món que no inclogui Utopia".

El nostre futur és conseqüència inequívoca del nostre present, tot i que no en tinguem una perspectiva prou objectiva. Tot allò que es faci o es deixi de fer en el present modela el futur. La nostra empremta en el territori té encara una gestació més complexa i és fruit de moltes més variables.

Tenir i compartir un projecte és necessari per tal de sumar les màximes forces davant el repte que suposa pretendre incidir o conduir, en certa manera, el futur.

El que hi ha en qüestió, s'ho val. I no ens podem quedar aturats i esperar... Hem d'espavilar-nos!

Antoni Pol i Solé,
arquitecte i urbanista, i

Joan Ganyet i Solé,
arquitecte, exsenador i exalcalde